

KEKSINTÖJÄ JA UUDEN OMAKSUMISTA

Syksy tuo tullessaan uusia ajatuksia. Sähkölamput syttyvät päiden päällä niin kirjaimellisesti kuin kuvainnollisestikin. Myös tämänkertaisen *Tekniikan Waiheiden* sivuilla käsitellään innovaatioita, keksintöjä ja niiden omaksumista.

Maria Vainio-Kurtakko tarkastelee puhelimen saapumista Pernajan kuntaan 1800-luvun lopulla käyttäjien näkökulmasta, Sarvilahden kartanon asukkaiden kirjeenvaihdon avulla. Kuten arvata saattaa, eivät kaikki aluksi omaksuneet uutta teknologiaa yhtä innokkaasti. Kenties on hyväkin, ettei samoihin aikoihin lanseerattu termi puhelimelle kuitenkaan saanut jalansijaa, vai miltä kuulostaisi ”älypitkäkorva” älypuhelimien sijaan?

Jarmo Pulkkinen kirjoittaa suomalaisesta keksinnöstä joka mullisti voivien. A. I. Virtasen kehittämä voisuola sai voimaa säilymään entistä paremmin. Pulkkinen tarkastelee keksintöä paitsi Virtasen työn, myös laajempien kokonaisuuksien kuten Valion ja suomalaisen voivien näkökulmasta. Myös toinen suomalainen keksintö, insinööri Robert Runebergin lentovene, pääsee lehdessä esille. Pertti Kolari kertoo Runebergin lentokonekokeiluista Viipurissa vuonna 1879.

Lämpimän ilmaston kansainväliset konferenssit toivat mukavaa vaihtelua Suomen sateiseen kesään. Konferenssikausi oli vilkas ja kirjoittajamme osallistuivat ahkerasti. Teknologian historian kansainvälinen järjestö ICOHTEC kokoontui Barcelonassa. Outi Ampuja kertoo miten teknologian historiaa tehtiin Katalonian malliin. Pirita Frigren puolestaan osallistui merihistorian kansainväliseen konferenssiin Gentissä. Neljän vuoden välein kokoontuva International Maritime Economic History Association kokoontui nyt kuudetta kertaa kauniis-

SISÄLLYS

Pääkirjoitus	3
”Pitkäkorvan” saapuminen Pernajan pitäjään: Herrasväen kokemuksia ja ajatuksia puhelimesta 1884–1891 yksityisen kirjeenvaihdon valottamana Maria Vainio-Kurtakko	5
AIV-voisuola – A. I. Virtasen ensimmäinen suuri keksintö Jarmo Pulkkinen	20
Katsaukset	
Miten Orlojia luetaan? Prahan tähtitieteellistä kelloa ihmettelemässä (Tiina-Maria Leinonen-Taskinen)	38
Robert Runebergin lentokokeet Viipurissa 1879 (Pertti Kolari)	43
Seminaarit ja matkat	
Maailman merihistorioitsijat kohtasivat: 6th IMEHA International Congress of Maritime History Belgian Gentissä 2.–6.7.2012 (Pirita Frigren)	47
Teknologian historiaa Katalonian malliin: ICOHTEC 10.–14.07.2012 Barcelonassa (Outi Ampuja)	49
CIMUSET valoisampien näkymien puolesta (Johanna Vähäpesola)	53
Museot ja näyttelyt	
Suomalaiset pelit silloin ja nyt: Haastattelussa Rupriikin pelinäytteen tuottaja Annakaisa Kultima (Vaula Toivanen)	56
Mereen menetetyt – hylkyjen tarinat esillä Merimuseossa (Katariina Mauranen)	58
In memoriam	
Jack Tramiel – Commodore 64:n luoja (Petri Saarikoski)	61
THS ry: Kokouskutsu ja syysseminaari	62
Uutiset	63
Abstracts	66

sa belgialaisessa pikkukaupungissa. Myös aivan kotinurkilla saattoi tänä kesänä päästä kansainväliseen konferenssiin: elokuussa teknologian alan museoväki kaikkialta maailmasta kokoontui Tampereelle. Johanna Vähäpesola kertoo CIMUSETin, kansainvälisen museoalan organisaatio ICOMin alaisen tiede- ja teknologiamuseoiden komitean vuosittaisen konferenssin annista.

Konferenssit eivät tietenkään ole ainoa syy matkailuun, ja nähtävää riittää niin kotimaassa kuin muuallakin. Tiina-Maria Leinonen-Taskinen kertoo Prahan kuuluisasta Orlojista ja tähtitieteellisten kellojen tulkinna. Museot ja näyttelyt -osiossa taas kerrotaan mitä kotimaassa on kesän aikana ollut nähtävillä. Tällä kertaa käsiteltävänä ovat jo päättynyt pelinäyttely Tampereella sekä hyllyistä kertova erikoisnäyttely Kotkassa, johon vielä ehtii.

Mielenkiintoisia esitelmiä on tarjolla myös syksyllä: Tekniikan Historian Seuran syyskokous ja syysseminaari pidetään Turussa 6. marraskuuta. Kokouskutsu ja seminaariohjelma löytyvät sivulta 62.

Hyvää syksyä!

Katariina Mauranen

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 31 e/ vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Sampsa Kaataja, sampska.kaataja@uta.fi, tai seuran www-sivujen kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2). Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä. Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse osoitteen tw.taitto@ths.fi. Normaali-postissa lähtettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s.2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto numeroon 4/2012 9. marraskuuta ja numeroon 1/2013 8. helmikuuta. Lehti ottaa arvosteltavaksi julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa. Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisu-oikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja aineisto-ohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi/ohjeet.htm>.